„Kanadai Magyar Ujság"
egyesülve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az Angol Birodalom legelterjedtebb, szinű magyar hetilapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kiküzdeni minden kinlódásunk ellenére.
Előfizetési dij: Egy évre $3.00
Az Óhazába és Európa
egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
375 Hargrave St.
WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language, Circulating to all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St.,
WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.00
to Foreign Countries $4.00

VOL. VII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA. 1930. DECEMBER 18 CSÜTÖRTÖK — No. 51 SZAM

HUNGARIAN MUSICANS MAKE FIRST APPEARANCE IN MONTREAL

Reprinted from "THE GAZETTE" known as Canada's best Newspaper

Four talented young men, all under thirty-five years of age, comprise the Lener String Quartette which made its first appearance in Montreal on Monday, December 15, in Moyse Hall at McGill University. Jenő Lener, first violin; Joseph Smilovitz, second violin; Sándor Roth viola; and Imre Hartman, 'cello, are the members of the quartette whose youth, vitality and communicative emotion in their playing have made them internationally famous.

In 1919 they were all members of the orchestra of the Budapest Opera. When revolution and communism broke out in Hungary, they betook themselves to a distant village, safe for music, and there in two years of preparation laid the foundation for the quartette's career. They played successively in Vienna, in Paris and in London, and the reputation which they acquired in their performances in these centres, led to their first American tour last winter. This was acclaimed as a decided success, and the quartette is once more on this side of the Atlantic for several months this winter.

Critics on both sides of the water have found in them every quality which conduces to quartette playing of the highest rank. They are all accomplished virtuosos, and have at the same time achieved a rarely eloquent and co-ordinated ensemble.

A New York critic shows how enthusiastically the Lener players were received in that city when he wrote: "We urge everyone who heretofore may have shied at music written for the four stringed instruments because of some unfortunate soporific experience of it, to put the prejudice aside and take an evening off to listen to the Lener Quartette.

For it is the finest ensemble of the kind, barring only the now disbanded Flonzaley. The Leners play with an enormous dash and vigor that is perhaps foreign to men beyond their young middle age. It was the Beethoven Quartette with which the four players created their most arresting effect. Beethoven at his greatest always makes one feel that his music is about to become personally articulate, that the miracle of unearthly revelation is about to be performed. It never is, for it inevitably remains music; but it approaches the line of the unknowable more closely than anything else in art. This the Lener Quartette makes one feel, and only the greatest artists can do that."

The Quartette was being brought to Montreal as the first event on the programme of Moyse Hall Entertainments, 1930—31.

One of the contributions which the Lener String Quartett, the finest chamber music organization of its kind before the public today, made to music was the complete recording of all Beethoven's string quartettes. This colossal undertaking was carried out in 1927, the year of the great composer's centenary. It was significant that the Leners were chosen for this important work.

Concerts by the Leners in New York are always great artistic events. Lawrance Gilman, the erudite critic of The New York Herald-Tribune, one of the greatest musical authorities on this continent, said of their first appearance in the metropolis of the United States:

"Let it be said at once that the celebrated foursome had not played more than a page or two before we were gladly willing to admit that this was unusual playing. The tone was luminous and fine-spun and delicately balanced. The style was brilliant, mature patrician; the phrasing sensitive and just and the scale of dynamics various and flexible. There is no question of the mastery by these players of all that makes for finely musical and poetic playing — mastery of nuance, poised and delicate inspiration, a sense of the tonal dream within the dream."

WORLD'S LARGEST ENGLISH BIBLE PRINTED BY HUNGARIAN

The "Canadian Hungarian News" announces with pleasure the first publication of this picture, showing the largest bible of the world printed by the Hungarian Lajos Vaynai of Los Angeles. It contains nearly ten thousand pages, measures 8x4 feet; the whole book weighing 1.094 lbs. Lajos Vaynai worked 8.700 hours to complete the huge volume, which he has accomplished with the object of becoming thoroughly familar with every letter of the Holy Scriptures. The volume was completed on December 2. 1930.

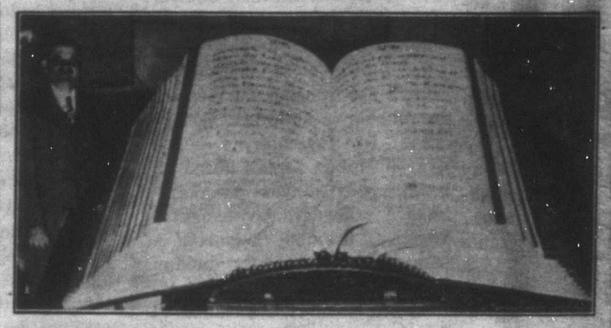

MAGYAR EMBER MUNKÁJÁT DICSERI A VILÁG LEGNAGYOBB BIBLIÁJA

Vaynai Lajos honfitársunk küldte be lapunknak a fenti képet, melyen két esztendős munkájának gyümölcse: a világ legnagyobb bibliája látható. A rendkivüli kitartásról tanuskodó hatalmas alkotás mellett maga Vaynai Lajos áll aki a következőket irja a Kanadai Magyar Ujságnak: "1928 december 10.-én kezdtem hozzá és 1930 december 2.án fejeztem be, a könyv elkészitését tehát majdnem teljes két éven át naponta 8—14 órát, összesen 87000 órát dolgoztam rajta. A könyv szélessége kinyitva 8 láb négy inch (két és fél méter) közel tizezer oldalának magassága közel 4 láb (116 cm), sulya pedig 1.094 font — tehát a világ legnagyobb bibliája.

MAGYAR DALOKAT ADOTT ELŐ A "PETERBORO CHOIR"

ISMET MAGYAR EST VOLT A TORONTÓI "ROYAL YORK" SZÁLLODA NAGYTERMÉBEN — ONTARIÓ SZÉKVÁROSÁNAK LEGELŐKELŐBBJEI VONULTAK FEL A NAGY ESEMÉNYRE — WEMP POLGÁRMESTER TAPSOLT LEGJOBBAN A MAGYAR NÓTÁNAK

Megirtuk még november elején, hogy Miss Marion Ferguson, a "Young Women's Christian Association" nevü világszervezet ontariói főtikárnője, tartalmas előadásban ismertette Magyarország helyzetét Torontó legmagasabb épületének, a szó szoros értelmében felhőket karcoló Royal York szállodának nagytermében, a "Zonta Club" tagjai előtt. Amilyen örömmel emlékeztünk meg akkor a magyar igazság bevonulásáról, éppen olyan lelkesedéssel kell köszöntenünk a "Peterboro Choir" mult vasárnap esti vendégszereplését, amely ismét a magyar értékeket hirdette Torontó társadalmának legmagasabb körelben.

Peterboro az alig 27 ezer lakosu, de élénk ontariói város nemcsak kiterjedt és sokágu iparáról hires, hanem arról is, hogy mintaszerü közmüvelődési és társadalmi intézményekkel dicsekedhetik, melyek között is első helyen áll a "Peterboro Choir". Nem lesz talán érdektelen megjegyeznünk, hogy ennek a nagyszerü énekkarnak nemcsak a tagjai, hanem még a karmestere is nő s miután jó női karmester nem sok akad Kanadában, lehet, hogy részint ennek tudható be a "Peterboro Choir" ugyszólván országos sikere, melyet a dalosversenyeken aratni szokott.

Dorothy Allan Park annak a közszeretetben álló angol hölgynek a neve, aki azonban nemcsak kiválóan ért az énekkar vezényléséhez, hanem nagyon megszerette a magyar muzsikát — és ez az oka főleg annak hogy a Kanadai Magyar Ujság is kötelességének tartja munkásságáról illő módon megemlékezni. Miss Park magyarbarátsága ugyanis nemcsak azt jelenti, hogy ezzel eggyel több hive van a magyar ügynek Kanadában, hanem egyuttal azt is, hogy a "Peterboro Choir" mindenegyes nyilvános szereplése valóságos magyar ünnep számba megy. Nincs talán még egy énekkar egész Kanadában, (sajnos a magyarokról nem is beszélve), amely annyit tett a magyar kultura népszerüsitéséért, mint a "Peterboro Choir" és ezért Dorothy Allan Park méltán megérdemli, hogy mükö dését az egész magyarság hálája kisérje.

Folytatás az 5-ik oldalon

Magyarországgal tart fenn rádióösszeköttetést egy kanadai

J. C. Daves öreg barátunk, aki csupán szórakozásból épitett magának egy rádióleadóállomást, ugyszólván állandó rádióösszeköttetést tart fenn Magyarországgal. A közel hetven esztendős kanadai Quebec tartomány Ste. Anne de Bellevue városkájában él a világ zajától visszavonultan és jóformán csakis rádiójának él. A Kanadai Magyar Ujság karácsonyi üdvözlettel kedveskedett az ősz magyarbarát rádiósnak, akinek VE2BB néven az egész világon ismert, rövidhullámhosszu rádiólaboratoriumában készült fényképét egyik legközelebbi számunkban közölni is fogjuk.

PEACE

WRITTEN FOR THE CHRISTMAS ISSUE OF THE "CANADIAN HUNGARIAN NEWS"

by ELMA KENNEDY BROWN

We talk of peace while in our hearts
We sow the seed of racial hate
And plant our armaments on high
To tempt the destiny of fate.
Oh, how can nations peaceful live
If trust and love they cannot give?

We talk of peace while from afar
Our brothers call to us for bread
And standing by with granaries filled
We offer them a stone instead.
Peace has no place within a creed
That's fostered by a nation's greed.

We talk of peace while at our doors
Are canker sores that flame and burst
Which drain the life blood from our veins
And leave us but a thing accurst
How can Peace ever find her day
While lowering clouds obscure the way

Talk not of peace alone but share
Whate'r thou hast with those who need:
Lend all thy strength to break the power
Of selfishness and hate and greed,
The springs of love and trust release
Here lies the key to perfect peace.

Halálra itélte a saját édesapja

Ilyen is csak Spanyolországban történhetik. Mult szombaton hajnalban ugyanis nagyará nyu katonai lázadás tört ki Spanyolország Ayerbe városában. A forradalmi mozgalom gyorsan terjedt a hadsereg körében és hamarosan a környező városok helyőrsége is a lázadók táborához csatlakozott. A kormány sem volt azonban rest és a veszélyeztetett területeken összpontositott seregeivel még ugyanaznap véget vetett a lázadásnak.

Vasárnap már rögtönitélő biróság előtt állottak a forradalom vezérei és eleinte az a hir járta be a sajtót, hogy sokan életükkel fognak megfizetni vállalkozásukért. A lapzártáig érkezett jelentések ugyan csak két tiszt kivégzéséről tudnak, egyes kábelek azonban nem tartják lehetetlennek, hogy kivégzik a katonai főparancsnok fiát is, akinek a tulajdon édesapja irta alá a halálos itéletet.

KI AKARTAK TÖRNI A RABOK

Ontario Pembroke városkájában már a mult hét elején megkettőzték az ottani fegyház őrségét, miután a hatóságok rájöttek arra, hogy a rabok egy része ki akar törni az intézetből. Mult péntekre virradó hajnalban tényleg kiütött a börtön-forradalom, de az éber őrség még idejében leszerelte a fegyenceket.

Erre néhány veszedelmes rab felfegyverkezett az egész fegyházat az őrök ellen, és a kezük ügyébe eső szekerekkel, padokkal, asztalokkal beverték a fegyháznak ugyszólván mindenegyes ablakát. Mire befogták őket, alig maradt ablak a pembrokei börtönépületen és ezért a biróság előtt kell majd felelniök a lázadó raboknak.

KIRÁLYSÁG LESZ-E KANADA?

Már hetekkel ezelőtt történt, hogy az ottawai képviselőház több tagja beadványt nyujtott be, melyben azt javasolják, hogy szüntessék meg Kanada "Dominion" jellegét és kiáltsák ki királysággá. Miután a kanadai angol sajtó legtekintélyesebb része is arra az álláspontra helyezkedett, hogy jelenleg van az országnak száz más sulyosabb és fontosabb gondja— mi sem tartottuk érdemesnek, hogy foglalkozzunk a dologgal.

A lapzártakor érkezett óhazai lapok figyelmét azonban ugylátszik megragadta a szokatlan hir és több magyar napilap hozza a következő tudósitást: KANADA ÁTVÁLTOZIK KIRÁLYSÁGGÁ. A kanadai parlament helyettes elnöke az alsóházban javaslatot nyujtott be amely szerint a kanadai dominium elnevezést változtassák át Kanada királyság elnevezésre és a főkormányzó cimét alkirályra. Az angol király, mint Kanada királya, a kanadai törvényhozás javaslatai szerint cimeket és kitüntetéseket adomá nyozhatna.

Nem titkolhatjuk el, hogy mi is egyetértünk a kanadai lapokkal abban, hogy a munkanélküliség és más problémák megoldása ma sokkal fontosabb, mi t a kitüntetés és cimadamányozás!

Megtalálták a hét sarkkutató csontvázatát

Norvégia fővárosából, az azelőtt Krisztiánia néven ismert Oslóból érkezett jelentések szerint Olonkin sarkkutató szikratáviratban jelentette, hogy a Jan Mayen sziget egyik elhagyatott részén megtalálta annak a hét holland felfedezőnek a csontvázát, akik még 1633-ban tehát csaknem háromszáz évvel ezelőtt vágtak neki az ismeretlen északi mezőknek.

Tulajdonképen bálnavadászaton volt a hét holland több társával, akiket a tél beállta előtt visszaküldtek, azzal a megbizatással, hogy majd tavasszal jöjjenek értük. Tekintettel arra, hogy jobbára tudományos felszerelés és kellő előképzettség nélkül indult utnak a hét hollandus, anélkül, hogy az emberiségnek értékes szolgálatot tehettek volna, maguk is odavesztek.

Vezérüknek, Outgert Jacobsonnak a naplóját is megtalálta Olonkin és érdemesnek tartjuk hogy a történelmi értékü lelet utolsó lapjaiból idézzünk néhány sort, hogy fogalmat alkothassanak olvasóink az expedició szomoru sorsáról: "1634 április 27. Nélkülözéseink következtében többen haldokolnak közülünk. Már egyikünk sem tud járni. Egyedül én mozgatom nagynehezen tagjaimat és négykézláb mászva segitek társaimon" ... Jacobson ezt irja április 27-éről: "Már csak hárman vagyunk életben. A teljesen lesoványodott utolsó kutyánkat is megettük ..." Április 30.-án már alig olvasható betükkel rótt a naplóba: "Olyan nehéz a ceruzát mozgatnom, mintha mázsás sulyu volna ... A szél még mindig fuj, de már a félévi sötétségnek vége, látom már a nap sugarait" — és meghalt.

LEGUJABB HIREK

A BUDAPESTI LÉNER VONÓSNÉGYES MONTREALBAN óriási lendülettel vitte előbbre a magyarság ügyét — irja White Lajos honfitársunk távirati tudósitásában. A Léner Quartet elérte azt hogy az összes angol és francia lapok csak szépet és jót irtak rólunk, amiért a magyarság nevében Dr. Winter főkonzul Váczek főigazgató és Dr. Balogh orgonaművész mondtak köszönetet. A világszerte nagyrebecsült zenei együttest olyan meleg fogadtatásban részesitették Kanada legnagyobb városában, milyenre alig volt példa

AZ ANGLIÁBÓL VISSZATÉRT BENNETT miniszterelnököt több oldalról hevesen ostromolják, hogy adja belegyezését a nyugatkanadai gazdasági helyzet orvoslásába ami az ottawai államkincstár gyorssegélyének azonnali kiutalását jelentené. Lapzártakor még nem döntött Bennett az ügyben, noha Beatty CPR. elnök és a gyárosok szövetségének küldöttsége is közbenjárt a farmerek érdekében.

EGY MILLIÓ BUSHEL BUZAT vásárol a Wrigley rágógumigyár a nyugatkanadai termelőktől. A torontói igazgatóság ugyanis elhatározta, hogy az év december 12-től 1931 május 1-ig nem fogad el készpénzben számlatőr lesztést, hanem buzában fogja behajtani követeléseit a kereskedőkön hogy ezáltal is segitsen a farmerek helyzetén.

AZ "EVA CLARE STUDIO CLUB" mult hétfőn este magas szinvonalu magyar estet rendezett, melynek fénypontja Prof. Watson Kirkconnell lapunk angol munkatársának a magyar költészetről tartott gyönyörű előadása volt. Carrie Mahalek magyar népdalokkal, Bácskainé Putnik Lulu pedig Liszt szerzeményeinek előadásával szerzett becsületet a magyar kulturának a winnipegi vezető körökből álló, meghivott közönség előtt.

PRIBYLT, A MONTREALI "KANADSKE NOVINY" cimü magyarfaló cseh hetilap volt szerkesztőjét 18 hónapi börtönre itélte a biróság, miután munkát igért s erre pénzt vett fel, de sem munkát nem szerzett sem a pénzt nem adta vissza. "A miserable specimen to take advantage of the poor" — mondotta itéletében Perrault biró. A megszégyenitett Pribyl lapjában látott napvilágot a legtöbb támadás a kanadai magyarság ellen.

BERLIN—NEW YORK: HAROM ÓRA, ha beválik az Opel-féle rakétarepülőgép amiről már oly sokat irtak. Legutóbb azonban a feltaláló Newyorkban bemutatta modelljeit és a kisérletek eredményeképen nem tartják lehetetlennek, hogy ha sikerül a föld szine fölé 40 mérföldnyire kilőni a rakétarepülőgépet ugy a légüres térben csak egy-két órát venne igénybe az Atlanti Óceán átrepülése.

VESZETTSÉG ÜTÖTT KI CSÁKBERÉNY, Fehér megye móri járásában levő községben, amint azt december 15.-iki kábeltáviratok jelentik. Egy meggondolatlan mészáros hanyagsága folytán veszett kutyák által megmart marha husa került forgalomba és már eddig is a község 37 megfertőzött lakosát szállitották a budapesti Pasteur-intézetbe.